

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Digitální právní jednání a písemná forma

Asi nikdo si už nedokáže představit fungování naší společnosti bez digitálních nástrojů, a to nejen při komunikaci a vyjednávání, ale i při právně závazném jednání. Nástroje k digitálnímu podepisování smluv jsou ve společnosti rozšířené, pokud mezi ně zahrneme i e-mail, pak skoro každá svépřávná osoba je zvyklá zavazovat se elektronickou cestou, tedy digitálně. Co když ale zákon vyžaduje pro platnost daného právního jednání písemnou formu? Samozřejmě lze v takovém případě použít datovou schránku, zaručený nebo kvalifikovaný elektronický podpis.

Mezi širokou veřejností ale tyto prostředky zatím rozšířené nejsou a v nejbližší době nebudou. Pokud tedy podnikatel chce na dálku uzavírat smlouvy s širší veřejností (nebo umožnit širší veřejnosti uzavírat smlouvy na dálku), musí se spolehnout na jiný digitální způsob uzavření smlouvy.

"Prostý" elektronický podpis

Písemná forma je podle § 561 odst. 1 zákona č. 89/2012, občanský zákoník ("**Občanský zákoník**") dodržena vždy, když je písemnost elektronicky podepsána. Co znamená "elektronicky podepsána", definuje Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 ze dne 23. července 2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu ("**eIDAS**") a zákon č. [297/2016](#) Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce ("**Zákon o službách vytvářejících důvěru**"). eIDAS rozlišuje kvalifikovaný elektronický podpis, zaručený elektronický podpis a jiné typy elektronického podpisu. Právě jiné typy elektronického podpisu bývají označovány jako "prostý elektronický podpis". Aby se jednalo o elektronický podpis dle eIDAS (tedy i prostý), musí se jednat o "*data v elektronické podobě, která jsou připojena k jiným datům v elektronické podobě nebo jsou s nimi logicky spojena, a která podepisující osoba používá k podepsání*". Podle zákona o službách vytvářejících důvěru, který doplňuje eIDAS, pak lze pro podepisování v soukromoprávním styku použít jakýkoliv typ elektronického podpisu.

Elektronickým podpisem tak mohou být jakákoliv elektronická data připojená k datové zprávě s úmyslem jednající osoby podepsat datovou zprávu. Může to být elektronický kód, scan obrázku podpisu, který podepisující vloží do zprávy a odešle druhé osobě, podpis na signpadu nebo kliknutí na tlačítko "podepsat". Při digitálním právním jednání s elektronickým podpisem dokonce ani nemusí vzniknout dokument, který by byl jednoduše převoditelný do listinné podoby.

eIDAS ani zákon o službách vytvářejících důvěru nestanoví, že ten, kdo právně jedná, musí být jednoznačně identifikován. To samozřejmě neznamená, že by identifikace jednající osoby nebyla důležitá. Pokud nebude jednající osoba dostatečně a prokazatelně identifikována, může být obtížné prokázat, že k právnímu jednání došlo. Zákon ale nijak neupravuje, že se má jednat o elektronickou identifikaci ani jakými prostředky má být jednající osoba identifikována (např. při osobní schůzce si strany mohou vyměnit přihlašovací klíče do aplikace, ve které následně dojde k uzavření smlouvy).

Soudní praxe bohužel opakovaně dochází k závěru, že o právní jednání v písemné formě se jedná pouze tehdy, pokud jednající použil elektronický zaručený nebo kvalifikovaný podpis. Argumentuje tím, že písemná forma elektronického právního jednání nemůže existovat bez jednoznačné identifikace jednající osoby a jednající osobu lze jednoznačně identifikovat pouze použitím

kvalifikovaného nebo zaručeného elektronického podpisu. Takový výklad je ale v rozporu s principy soukromého práva - zákonodárce nestanovil, že by jednoznačná identifikace jednající osoby byla nutnou podmínkou písemné formy právního jednání. To ostatně neplatí ani při podpisu listiny. Dle důvodové zprávy k Zákonu o službách vytvářejících důvěru naopak měl zákonodárce v úmyslu postavit prostý elektronický podpis v soukromoprávním styku na roveň vyšším formám elektronických podpisů (důvodová zpráva k Zákonu o službách vytvářejících důvěru: "*Zákon tak rozšiřuje paritu s vlastnoručním podpisem i na tyto typy elektronických podpisů*" - myšleno mimo jiné i prostý elektronický podpis).

Názor shodný se soudní praxí vyslovily i některé komentáře k občanskému zákoníku. Je ale třeba mít na paměti, že většina těchto komentářů byla vydána dříve, než začal platit eIDAS a Zákon o službách vytvářejících důvěru. Byly napsány a vydány v době, kdy zákon č. 227/2000, o elektronickém podpisu (který byl zrušen nyní platným Zákonem o službách vytvářejících důvěru), vyžadoval jednoznačnou identifikaci jednající osoby jako jednu z podmínek, aby se vůbec jednalo o elektronický podpis. Z toho důvodu přestává být po přijetí eIDAS a Zákona o službách vytvářejících důvěru tato část komentářů relevantní.

Elektronické jednání bez podpisu jednajícího

Přestože definice prostého elektronického podpisu dle eIDAS je velmi široká a většina elektronických právních jednání je tak uzavírána s podpisem jednající osoby, zná Občanský zákoník i písemné právní jednání bez podpisu (§562 Občanského zákoníku).

Písemná forma právního jednání může být dodržena i tehdy, když strana své jednání sice vůbec nepodepíše, elektronicky je ale odsouhlasí takovým způsobem, že je ale možné zachycení obsahu právního jednání a určení jednající osoby. Jednající osoba může být určena různým způsobem, především jednáním na základě kvalifikovaného certifikátu, ale třeba i dvoufaktorovou identifikací (přihlášením do systému pod přihlašovací jménem a heslem a potvrzením podpisu zadáním hesla zasláného na mobilní telefon).

Digitální prostředky, prostřednictvím kterých je činěno elektronické právní jednání bez podpisu, musí umožňovat zachycení obsahu jednání a určení jednající osoby.

Bankovní identita

Problém s identifikací jednajícího vyřeší právě se rozvíjející projekt bankovní identity. Fyzická osoba, která má bankovní identitu, se může při digitálním jednání prokázat pomocí přihlašovacích údajů do elektronického bankovníctví. V digitálních nástrojích, které se dokáží napojit na rozhraní banky poskytující bankovní identitu, tak bude jednající osoba jednoznačně identifikována a již nemůže být pochybnost o dodržení písemné formy. Od června budou české banky nabízet v rámci projektu bankovní identity i podepisování dokumentů na úrovni zaručeného podpisu.

Závěr

Obzvlášť v této covidové době není udržitelný názor, že v soukromoprávním styku lze platně písemně jednat na dálku pouze s využitím zaručeného nebo kvalifikovaného elektronického podpisu. Evropské nařízení eIDAS i Zákon o službách poskytujících důvěru výslovně stanoví, že k jednání v soukromoprávním styku lze použít i prostý elektronický podpis. Dle eIDAS navíc elektronickému podpisu nesmějí být upírány právní účinky a nesmí být odmítán jako důkaz v soudním a správním řízení pouze z toho důvodu, že má elektronickou podobu nebo že nesplňuje požadavky na kvalifikované elektronické podpisy.

Přístup soudní praxe se jeví jako jdoucí za hranu zákona, je otázka, zda soudní praxe sama reviduje svůj názor nebo zda budeme napjatě čekat na změnu zákona, která vyřeší otázku písemné formy a prostého elektronického podpisu ještě jednoznačněji. Problém by mohla vyřešit i bankovní identita, pokud se jí ale podaří masivně prorazit mezi veřejnost a nestane se svým rozšířením jen další obdobou datových schránek.

Mgr. Lucie Vorlová

P / R / K

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

[PRK Partners s.r.o. advokátní kancelář](#)

Jáchymova 2
110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 430 111

Fax: +420 224 235 450

e-mail: prague@prkpartners.com

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [DEAL MONITOR](#)
- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Ombudsman na Maltě - základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)